

Niskoemisyjne cementy i spoiwa w podbudowach drogowych

Przemysław Stałowski, Holcim Polska S.A.
23.10.2024 r Kraków IV Forum Beton w Drogownictwie

Agenda

- **Zrównoważony rozwój**
- **Ślad węglowy w budownictwie**
- **Spoiwa w podbudowach drogowych**
- **Spoiwa niskoemisyjne w praktyce wykonawczej**
- **Podsumowanie**

Zrównoważony rozwój

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

HOLCIM W POLSCE DO ROKU 2030

Klimat i energia

Redukcja emisji CO₂ w cemencie

o **55%** w porównaniu z rokiem 1990

Rozwiązania dla zrównoważonego budownictwa

- ECOPact
- ECOPlanet
- Airium
- Agilia Fibro

Rozwiązania dla źródła energii

100% zielonej energii

Gospodarka Obiegu Zamkniętego

Bezpieczne przetwarzanie odpadów komunalnych

0,5 mln ton odpadów niepoddających się recyklingowi jako paliwa alternatywne

Oszczędzanie zasobów naturalnych

1,7 mln ton odpadów z innych gałęzi jako surowiec do produkcji cementu

1 mln ton kruszyw z recyklingu

Środowisko

Oszczędzanie zasobów wody

Projekty retencji wód opadowych na wszystkich kopalniach i zakładach kruszywowych

Maksymalizacja udziału wody z recyklingu i obniżenie o **15%** zużycia świeżej wody

Bieżąca rekultywacja wszystkich terenów poeksploatacyjnych oraz plany zarządzania bioróżnorodnością na wszystkich kopalniach

Społeczności

Bezpieczeństwo

0 wypadków dążymy do eliminacji wypadków wśród pracowników, podwykonawców

Rozwój społeczności

30% pracowników zaangażowanych w wolontariat

Realizacja rocznie **100 projektów** zaangażowania społecznego przez Fundację Holcim WSPÓLNIE

1 mln beneficjentów objętych wsparciem

ZIELONE ROZWIĄZANIA HOLCIM

ROZWIĄZANIA, KTÓRE PRACUJĄ DLA DOBRA PLANETY

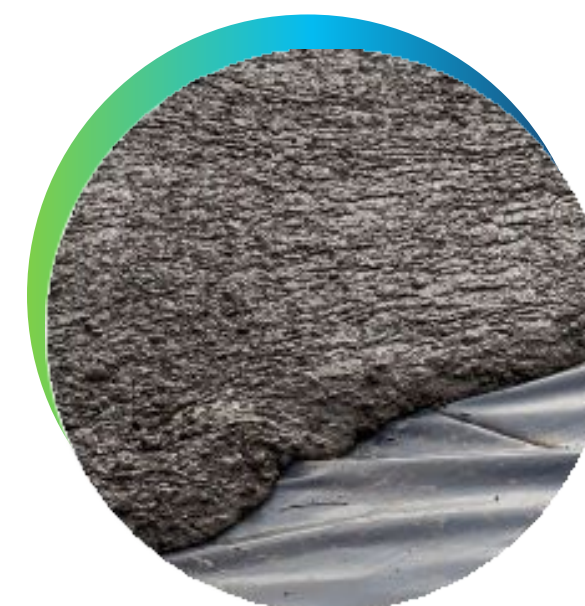
ECOPlanet

Rodzina cementów produkowanych przy udziale materiałów z recyklingu. Posiadają ok 40% redukcji emisji CO₂ względem CEM I

ECOPact

Beton niskoemisyjny z redukcją CO₂ między 30% a 50%.

Agilia Fibro

Beton samozagęszczalny na fundamenty z włóknami stalowymi. Zapewnia szybkie wykonanie, zmniejsza o 50% ilość stali w fundamentach oraz obniża koszty. Mniej stali to mniej emisji.

Agilia Sols A

Podkład podłogowy na bazie recyklingu reagipsu, o niższym śladzie węglowym i lepszych właściwościach cieplnych niż tradycyjne posadzki

EcoSource

Kruszywa z recyklingu betonu można zastosować ponownie w budownictwie, dzięki czemu wpływają na oszczędność zasobów naturalnych kruszyw.

Airium

Lekka piana izolacyjna na bazie cementu, która ma wysokie właściwości izolacyjne, jest bezpieczna, bez związków lotnych i niepalna. Pozwala na wykonanie ocieplenia w kilka godzin. Jest w 100% recyklingowalna.

LIDER INNOWACYJNYCH I ZRÓWNOWAŻONYCH ROZWIĄZAŃ

DEKARBONIZUJEMY BUDOWNICTWO OD PRODUKCJI PO BUDYNKI I MIASTA

ZIELONA PRODUKCJA

Jesteśmy liderem dekarbonizacji budownictwa, która zaczyna się od zrównoważonej produkcji.

BUDOWAĆ LEPIEJ ZUŻYWAJĄC MNIEJ

Inteligentne projektowanie przy użyciu niskoemisyjnych materiałów zwiększających efektywność.

RECYKLING MATERIAŁÓW

Napędzamy gospodarkę obiegu zamkniętego aby wykorzystać ponownie dostępne materiały.

ZRÓWNOWAŻONE BUDYNKI

Dekarbonizujemy nasze miasta, poprzez tworzenie zrównoważonych budynków.

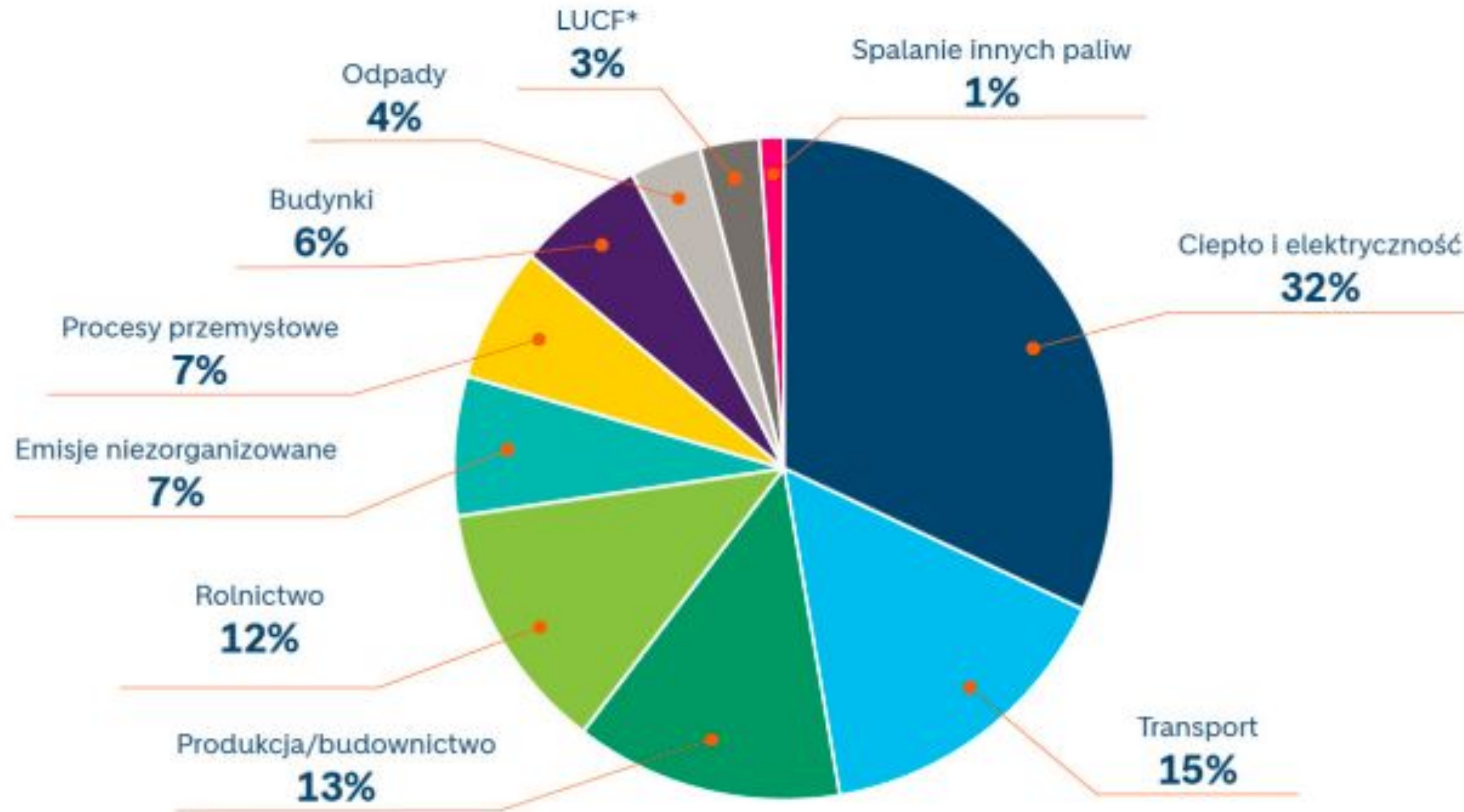

Ślad węglowy w budownictwie

Emisja CO2 dla poszczególnych sektorów przemysłu

*Land use Change and Forestry – emisja związana użytkowania gruntów
Źródło – Climate Watch, Historyczne emisje gazów cieplarnianych, Statista 2023

Podstawowe terminy

Ślad węglowy (**CO₂ footprint / carbon footprint**)

to całkowita suma emisji gazów cieplarnianych wywołanych bezpośrednio lub pośrednio przez daną osobę, organizację, wydarzenie lub produkt)

Emisja CO₂ netto to emisja procesowa (rozkład węglanów w surowcach). Obejmuje ona:

- Transport surowców i paliw pierwotnych do bram zakładu
- Spalanie wszelkich paliw w procesach produkcyjnych
- Energię elektryczną niezbędną do działania cementowni

Instytut Techniki Budowlanej
00-611 Warszawa, Fibrowa 1

Thermal Physics, Acoustics and Environment Department
02-656 Warszawa, Koszów 21

CERTIFICATE No 427/2023
of TYPE III ENVIRONMENTAL DECLARATION

Products:
Cement ECOPlanet 5A CEM V/A (S-V) 42,5 N - LH/HSR/NA from Małogoszcz Cement Plant,
Cement ECOPlanet 2C: CEM II/C-M (V-LL) 32,5 R from Małogoszcz Cement Plant
and CEM II/C-M (V-LL) 32,5 R from Kujawy Cement Plant

Manufacturer:
Lafarge Cement S.A.
ul. Warszawska 110, 28-366 Małogoszcz, Polska

confirms the correctness of the data included in the development of
Type III Environmental Declaration and accordance with the requirements of the standard

EN 15804+A2

Sustainability of construction works.
Environmental product declarations.
Core rules for the product category of construction products.

This certificate, issued on 16th March 2023 is valid for 5 years
or until amendment of mentioned Environmental Declaration

Head of the Thermal Physic, Acoustics
and Environment Department

Agnieszka Winkler-Skalna, PhD

Deputy Director
for Research and Innovation

Krzysztof Kuczyński, PhD

Warsaw, March 2023

Deklaracja Środowiskowa Produktu (Environmental Product Declaration – EPD) jest świadectwem

oceny oddziaływania produktu na środowisko na poszczególnych etapach jego wytwarzania i cyklu życia. Od pozyskania materiałów, przez etap produkcji, transport, montaż, użytkowanie, aż do utylizacji i recyklingu. Wielkość emisji CO₂ (inaczej śladu węglowego) potwierdzona Deklaracją Środowiskową Typu III = EPD wyrażony w kg jako ekwiwalent CO₂ na tonę produktu. W EPD ślad węglowy zdefiniowany jest jako potencjał globalnego ocieplenia (*global warming potential – GWP*)

Ocena cyklu życia (life cycle assessment – LCA)

- Od kotyski aż po grób (*from cradle to grave*)
- Od kotyski po bramę (*from cradle to gate*)

Spoiwa w podbudowach

Podbudowa drogowa

Podbudowy drogowe - konstrukcje

Stabilizacje wg normy PN-S 96012:1997 Drogi samochodowe -- Podbudowa i ulepszone podłoże z gruntu stabilizowanego cementem

- Ulepszone podłoża;
- Wzmocnienia gruntu
- Podbudowy pomocnicze
- Podbudowy zasadnicze

PN-S 96012:1997

← *Deklaracja wyrobu budowlanego*

Mieszanki związane wg: PN-EN 14227-1:2013-10 Mieszanki związane spoiwem hydraulicznym -- Specyfikacje -- Część 1: Mieszanki związane cementem; WT-5; WWiORB D-04.05.00 i WWiORB D-04.05.01

- Ulepszone podłoża - **WWiORB D-04.05.00**
- Wzmocnienia gruntu - **WWiORB D-04.05.00**
- Podbudowy pomocnicze - **WWiORB D-04.05.01**
- Podbudowy zasadnicze - **WWiORB D-04.05.01**

PN-EN 14227-1:2013-10

WT-5

↑
Deklaracja wyrobu budowlanego

Spoiwa wg wytycznych

Norma PN-S 96012:1997

2.1.2 Cement

Do stabilizacji gruntu należy stosować cementy powszechnego użytku klasy 32,5 lub 32,5 R według [PN-B-19701:1997](#).

WWiORB D-04.05.00 Warstwa ulepszanego podłoża z gruntu stabilizowanego spoiwem hydraulicznym lub wapnem v02

2.2.2. Spoiwa hydrauliczne

2.2.2.1. Cement do stabilizacji gruntu cementem powinien spełniać wymagania PN-EN 197-1.

2.2.2.4. Hydrauliczne spoiwo drogowe do stabilizacji gruntu hydraulicznym spoiwem drogowym powinno spełniać wymagania:

- PN-EN 13282-1 w przypadku stosowania hydraulicznego spoiwa drogowego szybko wiążącego,
- PN-EN 13282-2 w przypadku stosowania hydraulicznego spoiwa drogowego normalnie wiążącego.

Hydrauliczne spoiwo drogowe do stabilizacji gruntu, które jako wyrób budowlany jest dopuszczone do stosowania na podstawie europejskiej oceny technicznej lub krajowej oceny technicznej lub aprobaty technicznej, powinno spełniać wymagania podane w dokumencie dopuszczającym.

Spoiwa wg wytycznych

WWiORB D-04.05.01 Podbudowa i warstwa mrozochronna z mieszanki związanej cementem v03

2.2.1 Cement

Należy stosować cement wg PN-EN 197-1.

PN-EN 14227-1:2013-10 Mieszanki związane spoiwem hydraulicznym -- Specyfikacje -- Część 1: Mieszanki związane cementem

5.2 Cement

Cement shall comply with EN 197-1 or a European Technical Approval.

Spoiwa hydrauliczne – Krajowa Ocena Techniczna a norma PN-EN 13282-2:2015-06

- **KOT – Indywidualne rozpatrzenie dopuszczenia produktu;**
- **Właściwości zgodne z normą;**
- **Przeznaczenie zgodne z normą;**
- **Dokładna weryfikacja dopuszczenia produktu przez jednostki zatwierdzające;**
- **Możliwość wykorzystania do produkcji surowców dostępnych lokalnie, zapewniających stałość i jakość produktu.**

 **INSTYTUT
BADAWCZY
DRÓG I MOSTÓW**
03-302 Warszawa, ul. Instytutowa 1

Warszawa, 12 stycznia 2024 r.

KRAJOWA OCENA TECHNICZNA
Nr IBDiM-KOT-2021/0700 wydanie 5

Na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Lj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1213), po przeprowadzeniu postępowania zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17 listopada 2016 r. w sprawie krajowych ocen technicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1968), na wniosek:

Lafarge Cement S.A.
z siedzibą: **ul. Warszawska 110, 28-366 Małogoszcz**

Instytut Badawczy Dróg i Mostów
stwierdza pozytywną ocenę właściwości użytkowych wyrobu budowlanego:

**Spoiwa hydrauliczne do mieszanek stosowanych na podbudowy dróg
oraz do stabilizacji podłoża**

o nazwie handlowej: **Hydrauliczne spoiwo drogowe
GRUNTAR 22,5 HRB E3, GRUNTAR 5 HRB N1**

do zamierzonego zastosowania w budownictwie komunikacyjnym w zakresie podanym
w niniejszej Krajowej Ocenie Technicznej IBDiM.

DYREKTOR
Instytutu Badawczego Dróg i Mostów

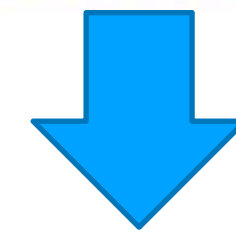

Podsumowanie – stosowane spoiwa

Norma PN-S 96012:1997

2.1.2 Cement

Do stabilizacji gruntu należy stosować cementy powszechnego użytku klasy 32,5 lub 32,5 R według [PN-B-19701:1997](#).

**Zapis powszechnie kopiowany lub ignorowany
w przypadku powołania się na przedmiotową
normę w SST dla konkretnej inwestycji**

WWiORB D-04.05.00; WWiORB D-04.05.01;
PN-EN 14227-1:2013-10

PN-EN 197-1:2012 lub KOT

A co z normą PN-EN 197-5:2021-07?

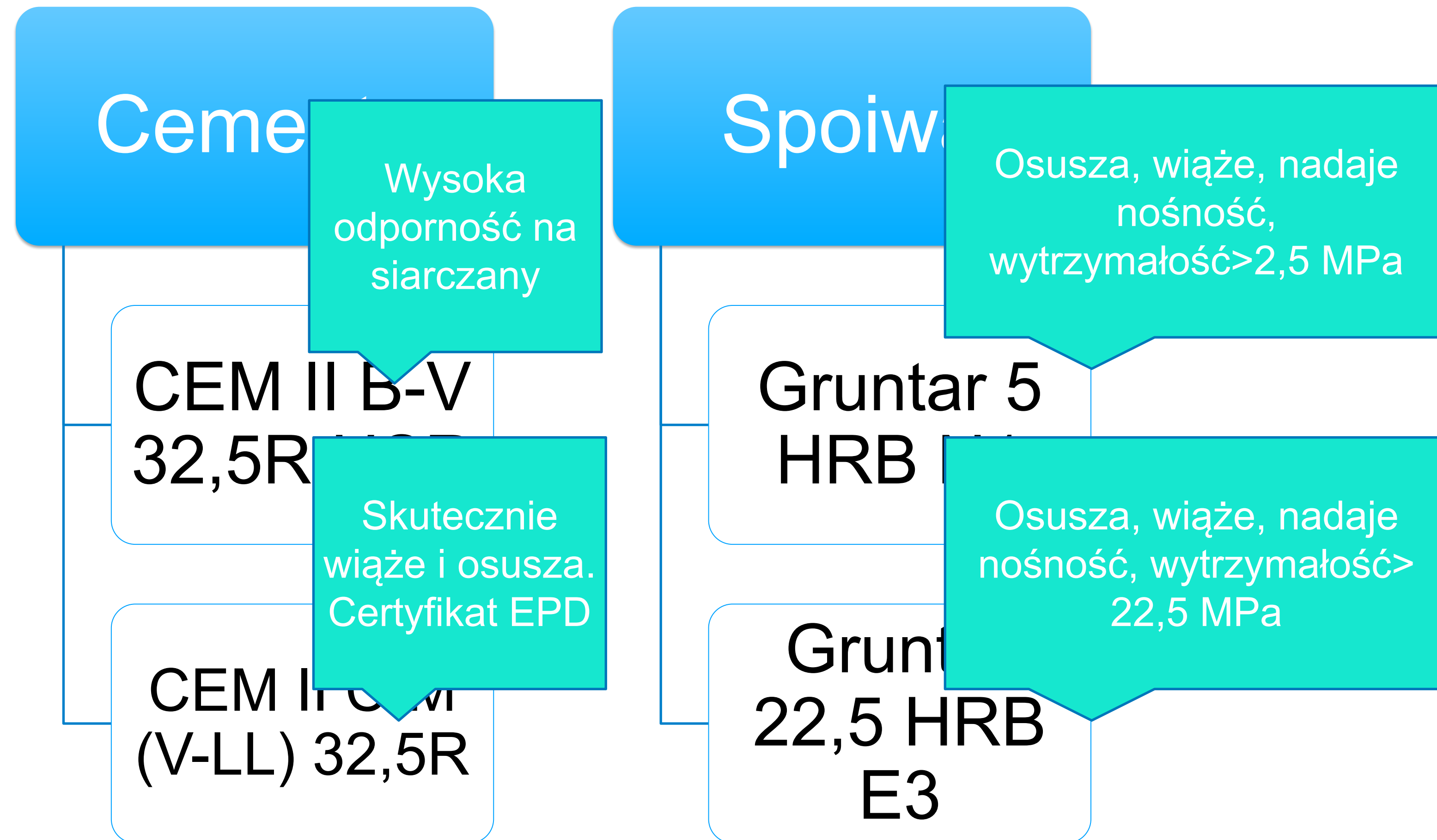
Główne rodzaje	Nazwa wyrobów (rodzaje cementów)		Skład (w procentach masy ^{a)})										
			Składniki główne										Składniki drugorzędne
			Klinkier	Żużel wielkopiecowy	Pył krzemionkowy	Pucolana		Popiół lotny		Łupek palony	Wapień		
naturalna	naturalna wypalana	krzemionkowy				wapienny	L ^c	LL ^c					
	Nazwa rodzaju	Oznaczenie rodzaju	K	S	D ^b	P	Q	V	W	T	L ^c	LL ^c	
CEM II	Cement portlandzki wieloskładnikowy ^d	CEM II/C-M	50-64	←-----36-50-----→								0-5	

PN-EN 197-5:2021-07 Cement -- Część 5: Cement portlandzki wieloskładnikowy CEM II/C-M i cement wieloskładnikowy CEM VI

Propozycja stosowania – właściwy dobór

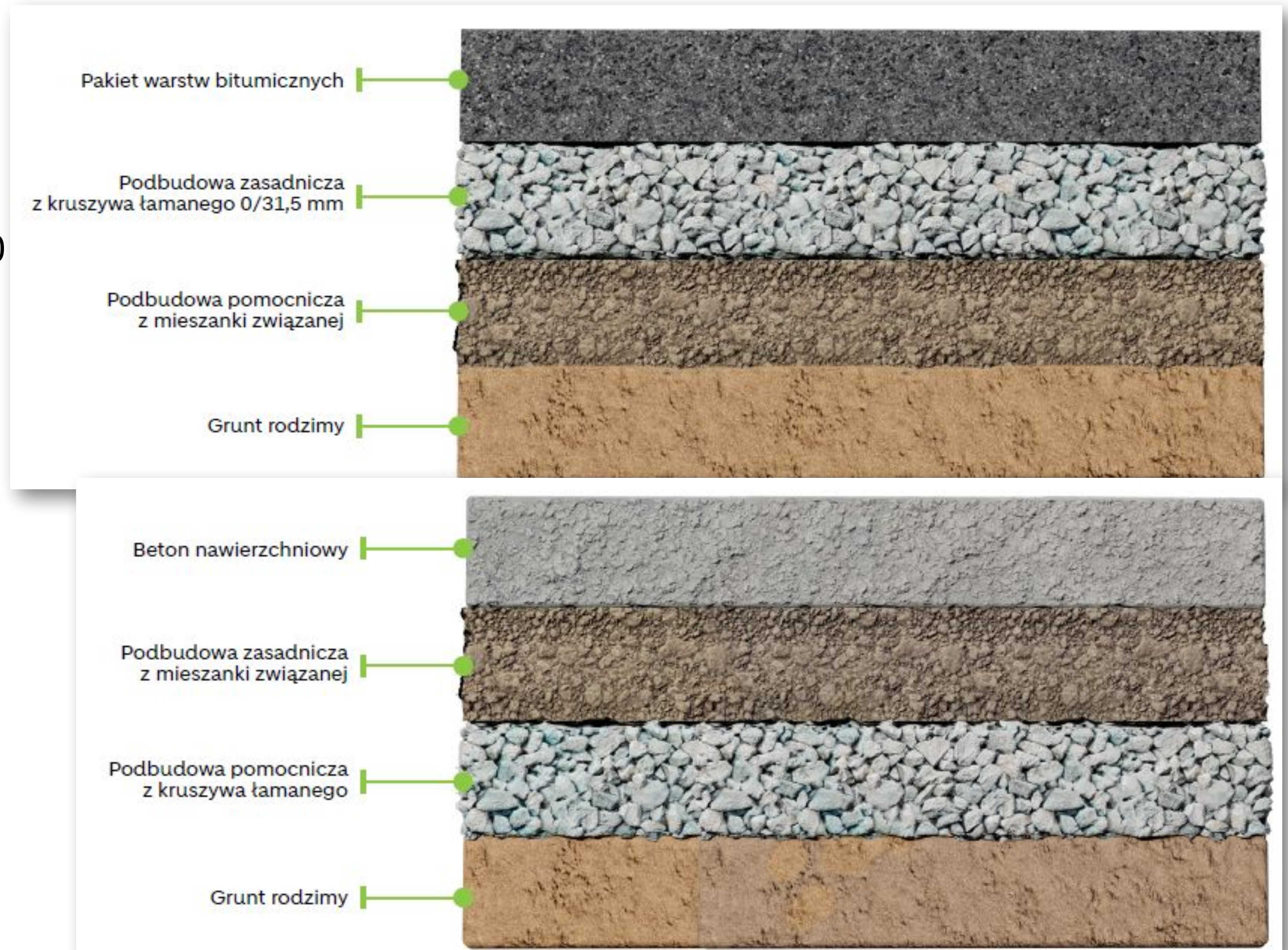
Spoiwa i cementy niskoemisyjne – właściwy dobór

Skala wielkości zużycia spoiw w podbudowach

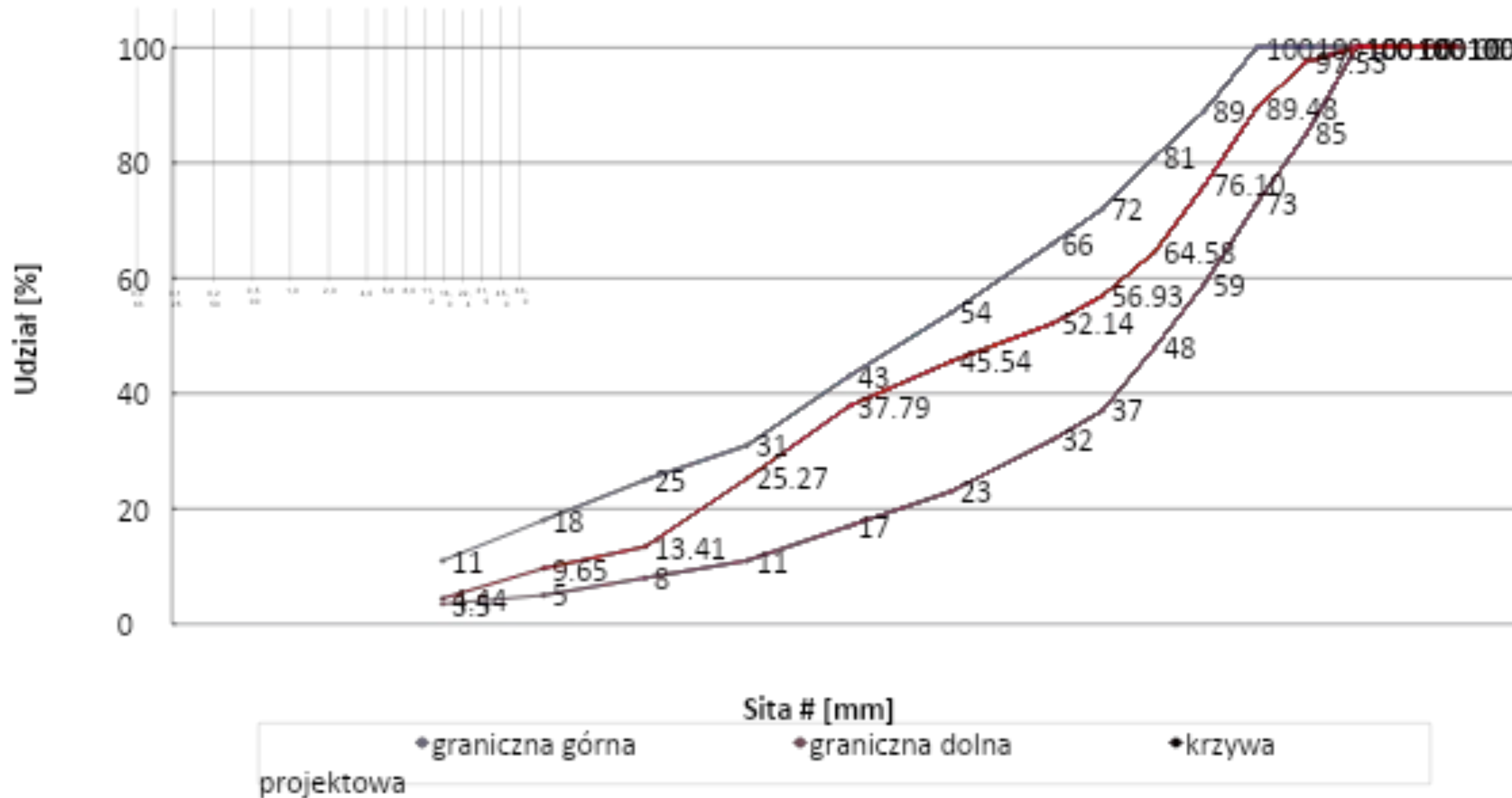
Zużycie cementu – odcinek drogi ekspresowej S11:

- Obiekty mostowe – ok 23 000 ton cementu
- Podbudowa z mieszanki związanej – 22 000 ton cementu

Prawidłowy dobór ilości spoiw

Beton C8/10 – 127 zł/m³ – ilość cementu w 1 m³ – **ok 180 kg**

CBGM C5/6 – 115 zł/m³ ilość cementu w 1 m³ – **ok 135 kg**

Prawidłowy dobór ilości spoiw

Po 4h od wymieszania
 $E_{vd} \geq 40$ MPa

Po 24h $E_{v2} \geq 60$ MPa

- Dozowanie około 3% spoiwa Gruntar HRB E3 22,5 w stosunku do gruntu;
- Uzyskanie nośności mieszanki grunto-spoiwowej już po kilku godzinach;
- Skuteczne osuszanie gruntów przekraczających wilgotność optymalną;
- Dopuszczenie do stosowania wg KOT

Stosowanie składników niskoemisyjnych w spoiwach

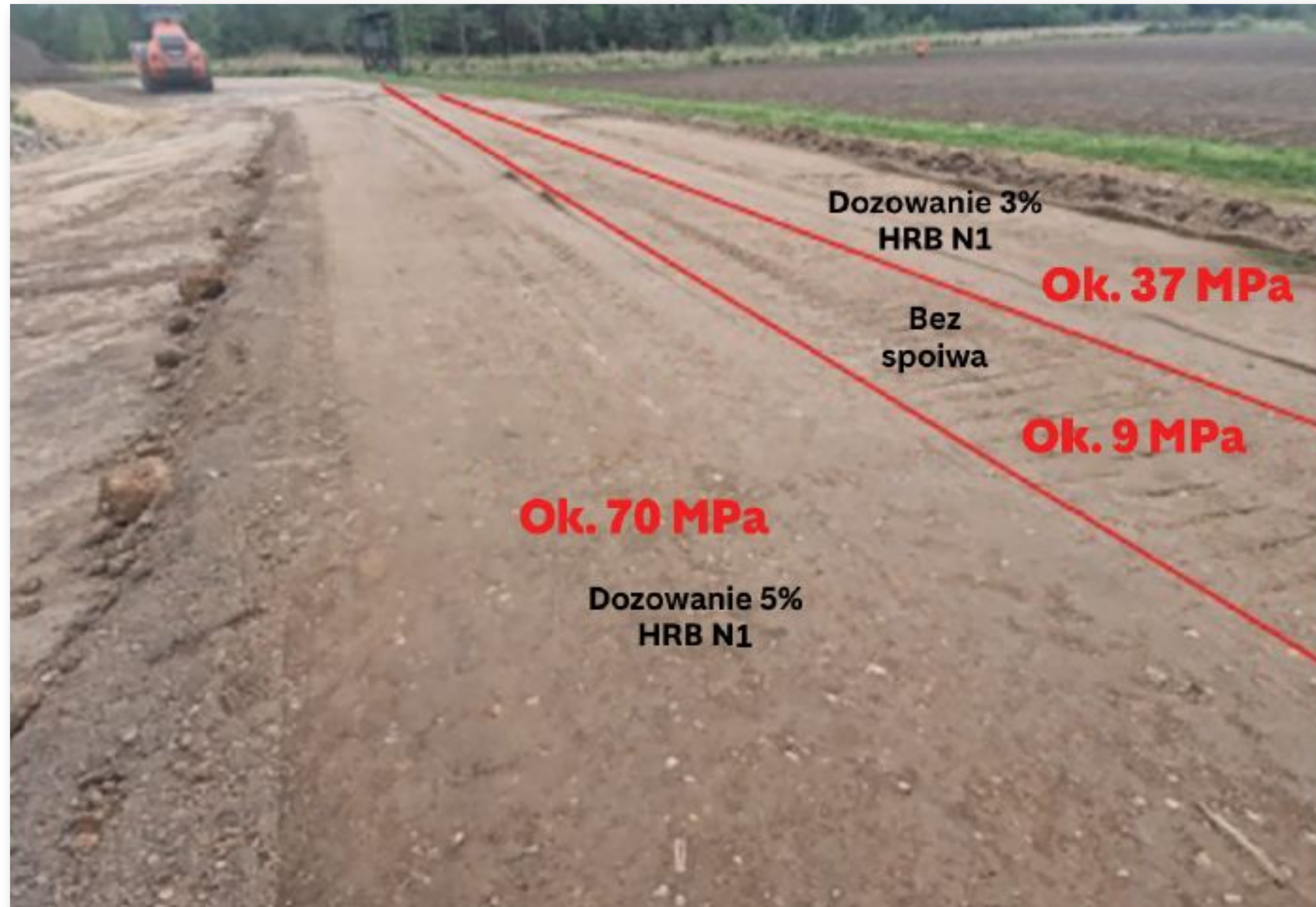

Pierwsze przemysłowe
zastosowanie spoiwa
GRUNTAR 5 HRB N1 z
dodatkiem pyłu z recyklingu

- **Wilgotność gruntu – 16% - powyżej wilg. opt.**
- **Dozowanie ok 3,0% oraz ok 5,0% spoiwa.**
- **W środku pasek bez spoiwa**

Stosowanie składników niskoemisyjnych w spoiwach

Badanie płytą dynamiczną LDP po 3h od wymieszania stabilizacji

Właściwości spoiw – prawidłowe zastosowanie

Warstwy ulepszonego podłoża

Warstwy podbudowy pomocniczej i zasadniczej

W budowie nasypów z materiałów trudnych do zagęszczenia

GRUNTAR 5 HRB N1

- Wodożądność na poziomie ok 60%
- Wytrzymałość po 7 dniach > 5 MPa
- Wytrzymałość po 56 dniach >15 MPa

GRUNTAR 22,5 HRB E3

- Wodożądność na poziomie ok 50%
- Wytrzymałość po 2 dniach >10 MPa
- Wytrzymałość po 7 dniach – 18-22 MPa
- Wytrzymałość po 28 dniach – 30-32 MPa
- Wytrzymałość po 56 dniach – 35-40 MPa

W budowie nasypów z gruntów spoistych

W budowie nasypów z gruntów przekraczających wilgotność optymalną

Osuszenie z jednoczesną poprawą parametrów fizykochemicznych gruntu

Podsumowanie

1. Cementy i spoiwa niskoemisyjne są powszechnie wykorzystywane w budownictwie;
2. Na każdym etapie konstrukcji drogowej można wykorzystać spoiwo, które znacznie zredukuje ślad węglowy produktu końcowego;
3. Świadome projektowanie i dobór odpowiedniego spoiwa do stabilizacji w konstrukcji drogowej pozwala na obniżenie śladu węglowego końcowej warstwy;
4. Stabilizacje występują praktycznie w każdej konstrukcji drogowej – są tanie i uniwersalne.

DZIĘKUJĘ

mgr inż. Przemysław Stałowski
Kierownik Produktu – Spoiwa do Infrastruktury
tel. 781 797 879
mail: przemyslaw.stalowski@holcim.com